

Сахно Л. А., к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри фінансів, обліку і оподаткування,
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра
Моторного, Запоріжжя

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО АУДИТУ (E-AUDIT) У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Електронний аудит (e-audit) сьогодні є ключовим елементом трансформації системи внутрішнього контролю банківської сфери, оскільки забезпечує автоматизацію процедур, підвищення прозорості та оперативності прийняття управлінських рішень. У сучасних умовах цифровізації фінансового сектору, інтеграції банків України у світові стандарти регулювання та зростання кіберризиків значно підвищується потреба у впровадженні систем електронного аудиту, що дозволяють здійснювати аудит у режимі реального часу, проводити аналітику великих масивів даних, використовувати штучний інтелект для оцінювання ризиків та автоматизувати рутинні контрольні операції.

Становлення e-audit в українському банківському секторі визначається кількома ключовими чинниками. По-перше, НБУ у своїх вимогах до системи внутрішнього контролю посилює акцент на використанні інформаційних технологій, зокрема — на автоматизації процесів виявлення та оцінювання ризиків, контролю операцій і моніторингу подій безпеки. По-друге, банківські установи активно впроваджують системи управління ризиками та внутрішнього контролю (GRC-платформи), які забезпечують цифрову інтеграцію підрозділів комплаєнсу, внутрішнього аудиту, ризик-менеджменту та ІТ-безпеки. По-третє, зростання обсягу даних, швидкості транзакцій та складності фінансових продуктів потребує нових підходів до аудиторської діяльності, що неможливо реалізувати в межах традиційної моделі аудиту [1].

Стратегія розвитку електронного аудиту в банках України передбачає кілька концептуальних напрямів. Першим із них є автоматизація аудиторських процедур на основі спеціалізованого програмного забезпечення Audit Management Software. Такі системи дозволяють формувати автоматизовані аудиторські плани, проводити контроль відповідно до ризик-орієнтованих моделей, створювати електронні робочі документи, а також забезпечувати повну трасованість усіх етапів аудиту — від планування до звітування. Автоматизація підвищує дисципліну процесу, мінімізує людські помилки та дозволяє службі внутрішнього аудиту працювати значно швидше та точніше [2].

Другим напрямом є впровадження безперервного аудиту (continuous audit) та безперервного моніторингу (continuous monitoring). Ці технології забезпечують аналіз транзакцій, операцій та ключових індикаторів ризику (KRI) у режимі реального часу [3]. Використання аналітичних систем дозволяє виявляти аномальні операції, підозрілі транзакції, порушення лімітів чи

відхилення від встановлених політик миттєво, без очікування завершення аудиторського циклу. Це суттєво підвищує ефективність контролю та знижує операційні й комплаєнс-ризиків.

Третім напрямом є інтеграція штучного інтелекту, машинного навчання та роботизованої автоматизації процесів (RPA) у внутрішній аудит. Алгоритми автоматично аналізують великі масиви даних, виявляють нетипові патерни, проводять кластеризацію ризиків, розпізнають документи та забезпечують формування аномалійних репортів [4]. RPA, у свою чергу, дозволяє автоматизувати повторювані та малоцінні аудиторські операції: збір даних, перевірку відповідності документів, формування вибірок, тестування контрольних процедур. Впровадження таких технологій оптимізує трудові ресурси внутрішнього аудиту та підвищує аналітичну глибину аудиторських висновків.

Четвертим важливим напрямом є розвиток е-аудиту у сфері кібербезпеки. Банки активно застосовують засоби аудиту інформаційної безпеки, такі як автоматизовані перевірки конфігурацій, моніторинг журналів подій, аудит доступів, аналіз кіберінцидентів та оцінювання вразливостей. Інструменти digital forensics, penetration testing та audit trails забезпечують виявлення порушень у сфері ІТ-контролів та створюють додатковий рівень захищеності в умовах дії військових ризиків, кібератак та переміщення ІТ-інфраструктури.

П'ятий напрям — інтеграція е-audit із корпоративними платформами банку, включаючи CRM, ERP, аналітичні DWH-платформи та регуляторні звітні системи [5]. Така інтеграція створює єдиний центр даних для аудиту, уможлиблюючи створення дашбордів ризиків, автоматичних аналітичних моделей, а також прозору взаємодію між підрозділами банку. На основі інтегрованих даних внутрішній аудит може будувати аналітичні моделі, прогнозувати зміни ризикового профілю та пропонувати стратегічні рекомендації керівництву.

Реалізація стратегії розвитку електронного аудиту потребує також удосконалення кадрового потенціалу. Аудиторам необхідні компетенції у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, data analytics, роботи з візуалізаційними платформами та автоматизованими системами контролю. Важливою є інтеграція стандартів ІА, Basel Committee та вимог регулятора щодо цифрової компетентності персоналу.

Отже, розвиток електронного аудиту в банківській системі України є ключовим фактором підвищення стійкості фінансової системи, вдосконалення системи управління ризиками та забезпечення відповідності міжнародним регуляторним стандартам. Ефективно сформована стратегія е-audit сприятиме підвищенню прозорості контрольних процедур, забезпеченню оперативного виявлення порушень та формуванню повноцінної цифрової екосистеми внутрішнього аудиту, що відповідає потребам сучасного банківського сектору.

Список використаних джерел:

1. Basel Committee on Banking Supervision. The internal audit function in banks. Bank for International Settlements, 2023. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs223.htm>
2. National Bank of Ukraine. Financial Stability Report. Kyiv: NBU, 2023–2024. URL: <https://bank.gov.ua/>
3. Рогознюк, С. В. Цифрова трансформація внутрішнього аудиту в банківському секторі: сучасні інструменти та виклики. *Фінанси України*, 2023, №10, с. 45–59.
4. Швець, В. Г. Інформаційні технології у внутрішньому аудиті банківських установ: ризики, безпека, автоматизація. *Банківська справа*, 2024, №3, с. 27–39.
5. Коваленко, Т. А. Використання аналітичних платформ та цифрових інструментів у процесі внутрішнього аудиту. *Актуальні проблеми економіки*, 2023, №7, с. 112–120.